

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, hāt. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine

Posamezni listi dobē se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novi okraj. zastop v Celji.

(Konec.)

Povsod se naj tako zgodi, kakor so to vže storili v spodnjih Grušovljah. Komaj so tam zvedeli, da je njihov vaški župan Jože Udrih zlezal pri volitvi med Nemce, pa so šli ga odstavili, mu vzeli škrinjo in pisma, ter izvolili za župana narodnega Slovenca. Tako je prav! Proč s takimi ljudmi, ki ne vejo, da jih je rodila in odgojila slovenska mati; taki ljudje ne spadajo na častna mesta, ampak v zapečnjak.

Zmaga v velikem posestvu je odločila, da imamo Slovenci večino v okrajnem zastopu Celjskem, prvokrat, kar okrajni zastopi in Celje obstoji! — S to zmago bilo je zagotovljeno, da bomo imeli Slovenci 23 zastopnikov in Nemci (?) 17. V skupini mest in trgov volila sta namreč Žalec (g. dr. Ivana Dečko) in Št. Jurij na j. ž. (g. Matija Kavčiča in Franca Pisanca) 3 narodne zastopnike. Konečno pa so volile še kmetske skupine vseh 10 narodnih zastopnikov, namreč gg.: kanonika in dekana Jeraja v Žalecu, kanonika dr. Gregorēca, pri Novi cerkvi, Lovra Baša, c. kr. notarja v Celji, dr. Lud. Filipiča, odvetnika v Celji, Norberta Zanjera v Št. Pavlu, Maksa Veršeca v Celji, Jožefa Lipuša, župana v Ivenci, Miha Bračića, župana v Petrovčah, Fr. Dolinarja, župana v Grižah in Martina Spesa v Št. Miklavžu.

V kmetskej skupini ni za nasprotnike vže davno več nobenega upanja na zmago. V prejšnjih letih so še prihajali na volišče, pa letos so tudi to kot brezuspešno opustili, tako, da so narodni kandidati bili voljeni enoglasno s 35 glasovi. Tudi volitev v tej skupini je torej častna in nam kaže sijajno narodno disciplino.

Dne 15. t. m. imel se je voliti nov načelnik in odbor okrajnemu zastopu. Od narodne strani prišli so do zadnjega vsi zastopniki, kar moramo pohvalno omenjati, in le željo izreči, da bi vsi enako vestno in marljivo prihajali tudi v bodoče k vsem sejam. Tudi nasprotniki

so prišli, pa so jo kmalu pobrisali ter vložil nekak protest, češ, da se ne sme voliti nov odbor in načelnik, ker Celjski hišni posestniki niso več vpisani med velike posestnike in so zaradi tega oni, naš mogočni Celjski Nemci pri volitvi propali in ostali v manjšini v okrajnem zastopu. Ta protest je pa popolnem jalov, in se je narodna stranka mirno lotila volitve načelnika in odbornikov, ter je izvolila za načelnika: g. dr. Jos. Sernea, odvetnika in deželnega poslanca v Celji, za njegovega namestnika gosp. Janeza Hausenbichlerja, župana v Žalcu, za odbornike pa, in sicer iz skupine velikih posestnikov g. viteza Berksa, grajščaka v Blagovni, iz skupine mest in trgov g. dr. Ivana Dečka v Celji, iz kmečke skupine g. Norberta Zanjera v Št. Pavlu, iz celega zastopa g. Lovra Baša, c. kr. notarja v Celji in konečno iz skupine velikih obrtnikov in trgovcev, v katerej mi nimamo nobenega zastopnika gosp. Antona Ferjena v Celji. Vsi izvoljenci so možje narodne stranke izvzemši g. Antona Ferjena.

S tem je volitev v okrajni zastop Celjski končana. Izvršila se je na največo čast in slavo slovenskega imena ter nam pokazala, da napredujemo kljub vsem težkočam, ki se nam zoperstavijo, kljubu postavam napravljenim nam Slovincem na kvar, kljubu neugodnim razmeram, da napredujemo vidno, nevzdržljivo in stalno. Celjska zmaga je najlepši piruh, ki so ga mogli Slovenci na Štajarskem pokloniti ob letošnjej velikej noči mili majki Slaviji!

Namen in pomen verske šole.

(Dalje.)

Gledē šolskega nadzorstva ima država najvišje vodstvo, katero hočemo tudi v Avstriji priznati. Toda že v naučnem ministerstvu sta katoliški in protestantski referent. Okrožno nadzorstvo je v rokah duhovščine, za katolike dekani. Krajno nadzorstvo ima v krajih brez magistrata župnik, ki v vsem nadzoruje uči-

telja. Pomaga mu krajni šolski svet, toda le v vnanjih stvareh. V krajih z magistratom in versko šolo je župnik predsednik v krajnem šolskem svetu, v katerem so župan in štirje svetovalci. V krajih z magistratom in vkupno šolo so iste osebe z dotičnimi duhovniki v krajnem šolskem svetu in najstarejši je predsednik. Šolsko nadzorstvo na Bavarskem je popolnoma v duhovniških rokah. Se vé, da so tudi na Bavarskem nekateri učitelji proti cerkvenemu, in sploh vsakemu šolskemu nadzorstvu. (Veselost na desnici.) Tega ne moremo zameriti nobenemu stanu, ako hoče biti neodvisen; vendar ne smete misliti, da katera stranka uvaža to gibanje. Tudi liberalna stranka ga ne podpira in ravno liberalen minister, dr. Lutz, je nedavno rekel v zbornici, da ne more pogrešati duhovniškega nadzorstva. In najhujši liberalec v zbornici — njegovo ime sem pozabil — ni več zahteval, kakor da je prosil ministra, da bi izjave učiteljev na učiteljskih shodih proti verskemu nadzorstvu ne škodovale v prihodnje. Ta podpora ni ravno velika. (Veselost na desnici.)

Kako pa se godi v nam bližji državi, na Ogerskem? Tukaj je verska šola uvedena v vseh vrstah pouka, od ljudske šole do gimnazije in pravnih akademij. Verskih je na Ogerskem 83 odstotkov ljudskih šol, in 4 odstotki državnih šol so vkupne in 11 odstotkov občinske šole.

O Belgiji niti ne govorim, ker tam so take razmere, kakoršnje pri nas niti ne morejo biti. Tam si je katoliško prebivalstvo ustanovilo proste šole z duhovniškimi učitelji, ker niso več hoteli obiskavati brezbožnih državnih šol.

Gospôda moja! Severna in srednja Evropa ima versko šolo, Avstrija pa je osamljena v tem ozemlju in je, kar bi lahko dokazal, izjema brez prihodnosti; kajti pri nas niti ni onih vnanjih političnih vzrokov, ki n. pr. v Franciji in Italiji sicer ne opravičijo izpodrivanja verske šole, pač pa ga pojasnijo.

Kakor veste, bliža se Francija vsled prenapetega radikalizma anarhiji, in republikanska stranka misli, da je katoliška vera braniteljica monarhiških tradicij nesrečne dežele, in zato jo proganja.

Italijanskih razmer ne bodem primerjal s francoskimi. V Italiji je še vedno razpor med svetno in duhovniško oblastjo, ki bode tako dolgo trajal, da se bodo na kak način stare pravice sv. Stola poravnale v soglasi z italijansko edinostjo.

V teh dveh deželah ne moremo opravičevati, pač pa umeti, da stranka, ki je na krmilu, skuša oslabiti verski čut ljudstva.

Toda, gospôda moja, v Avstriji je pod sedanjjo vlado najboljše sporazumljenje med vlado in škofi. Mi torej ne moremo te šole ne opravičevati niti razložiti; tudi sence povoda ni-

mamo, da bi ohranili določbe, ki žalijo verske čute prebivalstva, dokler jih ne oslabé. (Pohvala na desnici.) Gospodje, mi nimamo nobenega vzroka, da bi deset let po padcu liberalne stranke njeno največjo napako kot drago zapuščino hranili v svojem inventarji. (Pritrjevanje na desnici.)

Primerjajte naš sistem z verskim, vzglednim nemških držav.

Liberalni voditelji, ki radi zagovarjajo našo šolo proti vsaki reformi, trdijo sicer, da se v naši šoli mnogo zgodi za vero. Da, gospôda moja! V avstrijski ljudski šoli skrbé za vero, kakor v nehvaležni družini za nadležno starko, kateri odkažejo stransko sobico in ji odločijo kot; ker se sramujejo, da bi ji pokazali vrata njene hiše. (Pohvala na desnici.) Niti jednega znamenja verske šole pri nas ne najdemo.

Z ozirom na prvo znamenje Vas opozorim na to, da se naceloma pri nas ne smeje otroci ločiti po veri, tudi tam ne, kjer bi bilo koristno za šolo in mogoče iz praktičnih vzrokov, da učitelj ni vere šolskih otrok in tudi ne večine učencev, in da smo stoprv s šolsko novelo l. 1882 v tem oziru nekoliko popravili.

Ne bodem se spuščal v podrobnosti, temveč le površno pojasnil namero našega predloga. Mi nikakor ne nameravamo enostransko in svojeglavno ločiti učencev po veri tam, kjer so le neznatne manjšine proti velikim večinam in kjer bi bili veliki stroški brez posebne koristi. Dobro umemo, da mora biti katoliška šola povsod tam, kjer je velika večina katoliška, in da moramo skrbno varovati ter braniti žaljenja vero manjšin.

Kar pa se tiče Galicije, kjer je krščansko učiteljstvo zabranilo večino slabih nasledkov naše šolske postave, vredno je poskusiti, da tamošnje židovsko prebivalstvo s krščansko šolo odtrgamo iz kulturne osamelosti, akoravno je dovoljen pomislek gledé konečnega vspeha.

Z ozirom na drugo znamenje verske šole opozorim Vas, gospôda moja, na to, da v Avstriji niti polovica ur ni dovoljenih veronauku, kakor v nemških državah. (Prav res! na desnici.) Pa tudi te dve uri krščanskega nauka ste večkrat le na papirji, ker manjka duhovnikov, in ker so na drugi strani verski pomisleki gledé učiteljev, ki so poklicani pomagati pri verskem poduku. V tem oziru hoče naš predlog le to doseči, kar že imajo v Nemčiji, in kar je izrečno povedano v nemških postavah, da mora biti veronauk kot glavni predmet, središče učnega sistema.

Molitve, pobožnosti in božja služba so pri nas skrčene na najmanjšo mero. Zaradi nekaterih otrok druge vere brezverska molitev nadomešča „Oče naš“ in „Češčena si Marija“, to je zaničevanje božjega češčenja. (Prav res! na desnici.) Zgodi se zaradi malega žida, da tudi

izostane znamenje križa. Na tak način šolska birokracija izumlja neko povprečno vero. (Prav res! na desnici), ne pa, da bi raje nekaj drugoverskih otrok za časa molitve peljali iz šolske sobe in jih zopet po molitvi pripeljali v sobo.

Gospôda moja, ali se s tem otrokom ne vceplja boječnost pred ljudmi na mesto moške odkritosrčnosti, ki se povsod in vedno poteguje za vero očetov? (Prav dobro na desnici.)

Kar se tiče tretjega znamenja verske šole, bode te priznali, da v Avstriji ne moremo govoriti o duhovniškem nadzorstvu in verski vzgoji; nekaj duhovniških oseb je le na videz pridejanih državnemu nadzorstvu in nimajo vpliva. (Prav res! na desnici.) (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Sadjerejski poduk.

Kmetijska podružnica Vranska pridobila je dovolbo, da pride potovalni učitelj za sadjerejo, g. Matjašič za več dni v Vranski okraj, da bode podučeval vaje obiskal nekatere občine tega okraja.

Dne 28. aprila, v nedeljo popoldne razlagal bode na Vranskem (v gostilni Šentakovej) o sadjarstvu, v ponedeljek, dne 29. aprila podal se bo v bližnjo okolico Vransko, v torek, dne 30. aprila k sv. Jurju na Tabru, v sredo, dne 1. maja pa v Strošnek.

Povsod bo z izgledi in razkazujoč v sadnih vrtih podučeval in to v slovenskem jeziku.

Ker je prednašanje g. Matjašiča jako zanimivo, razločno in razumljivo, naj sadjerejci nikar ne zamudijo ugodne te prilike!

Sejmovi. Dne 26. aprila v Kozjem in v Orešji. Dne 27. aprila v Dobjem in na Poličanah (za svinje). Dne 28. aprila na Kleku pri Radgoni in v Rogatci. Dne 29. aprila v Dolu, v Vojniku, pri sv. Lenartu v slov. Goricah, v Središči, v Cerkvicah in pri M. Snežni. Dne 1. maja pri sv. Barbari v Halozah, v Celji, pri sv. 3 Kraljih v slov. gor., na Vranskem, na Muti, na Ljubnem, v Lučanah, na Ptujci, pri sv. Filipu pri Kozjem, v Velenji in v Veržeji.

Dopisi.

Iz Hardeka pri Ormoži. (Občinske volitve.) [Konec.] Ob 10. uri prične se volitev, h katerej je prišel g. c. kr. okr. komisar dr. pl. Crois, za katerega so Ormožani torej še posebej brzojavno prosili. Od 52 volilcev v tretjem razredu se je volitve vdeležilo 37 volilcev, od teh pa se trije niso dopustili k volitvi in med temi je bil tudi kortes „Senčar“, ker niso bili prepisani v davkarji. Voljeni so bili naši kandidatje: Jožef Kralj, Fran Hanželič in Iv.

Vaupotič z veliko večino, nasprotni kandidatje dobili so po osem glasov (Bauman, Fuchs). Popoldne se je vršila volitev v drugem in prvem razredu. V drugem razredu prišlo je od 14 volilcev 13, vendar se eden, g. Diermayer iz Ormoža, ni dopustil k volitvi, ker ni bil prepisan. Ta Ormoški gospod se je pa jako neolikano in sirovo obnašal. Ko je odšel, zaprl je vrata tako lahko, da se je ves hram stresel. Naši kandidatje: Martin Stanič, Štef. Pernat in Andrej Herič so bili voljeni z 10 glasi, nasprotni kandidatje so dobili en glas, drugi so se raztepli. V prvem razredu je prišlo od 10 volilcev 7 (dva naša sta bila bolena) ter so bili zopet voljeni naši kandidatje: Jakob Pavlinič, Franc Magdič in Lorenc Hrga s 5 glasi, dva pa so dobili nasprotniki. Kakor so bili naši nasprotniki poprej svoje zmage gotovi, tako so bili zdaj poparjeni, kajti sprevideli so ali vsaj sprevideti morajo, da na Hardeku za njih ni pšenica vzrasla. Volitev se je vršila mirno in praviloma, le enkrat so se gosp. kortesi zglasili ter godrnjali proti komisiji, ali glas g. komisarja: tiho in mir! vzel jim je sapo za čas volitve. Tembolj pa so se veselili narodni volilci svoje zmage nad združenimi nemčurji Hardečkimi in Ormoškimi. Izvoljenim odbornikom pa čestitamo, ter želimo, da bodo tudi za naprej ravno tako skrbeli za blagor občine ter da bodo vedno tako možato se potegovali za narodno slovensko sveto stvar, kakor je to dosedanja odbor storil. Konečno še hvala vsem zavednim slovenskim volilcem, posebno pa onim iz bližnjega Huma, ki so prišli polnoštevilni. Živeli!

Iz Rogatca. (Potrebni popravek.*)

Na dopis od nas v št. 14. odgovorim naslednje: Na očitaje: „g. načelnik pa je sam svoje otroke v nemško šolo pošiljal“, odgovorim, da je to resnica; uzrok pa je bil ta, ker hočem, da se moji otroci krščansko odgojijo in se šolarskih meš udeležijo, in to se na zunanji šoli ni godilo. Hotel sem jim tudi več poduka privoščiti na trški trirazrednici; naj bodo ostali vrli Slovenci, to bode pa moja skrb. Zakaj je g. učitelj, kakor piše, 5 let odškodnino za stanovanje daroval, to mi ni znano. Morebiti za to, ker je vedel, da bi bilo njegovo prizadevanje, odškodnino dobiti, zastonj, dokler ne pristopi v „šulvereinski tabor.“ Kakor g. učitelj krivo trdi, da sem jaz kupil za-se hišo, in ker sem se pri kupčiji spekel, sem jo vrnil srenji, — ravno tako je neresnica, „da so le gg. Mikuš, Železnik in Gobec jo kupili brez dovoljenja in brez vsake seje.“ V občinski seji dne 24. avgusta 1888 so bili imenovani možje pooblašteni

*) Ta dopis se nam je nekaj zakasnil, ali nismo mogli drugače. Iz njega pa vsak bralec lahko vidi, kako nam je treba mož, pravih mož, sicer pa se nam skazi najlepša reč, kajti hujskač najde vselej šlev, ki ne vedó, kaj je zrno in kaj so le — pleve. Ured.

hišo v Rogatci za šolo kupiti in v seji dne 7. oktobra 1888 se je enoglasno od pričujočih odbornikov glasovalo za nakup Čokelnove hiše. V tem zapisniku so podpisani vsi pričujoči odborniki: Florijan Železnik, Jernej Galun, Jurij Cajzek, Simon Kores, Franc Kores, Anton Posl, Jak. Gobec, podpisatelj in sr. odbr., Martin Kitak, Ignacij Mikuš. Pri glasovanju se je zbralo res 90 glasovalcev, ali ne 78, ampak 66 jih je glasovalo zoper nakup; 12 za nakup, 12 za nakup s pristavkom: ako šola v Rogatci obstane. 114 glasov pa ni bilo oddanih in ti se štejejo torej za nakup, kakor je bilo v oklici povedano. Kdor pa ve, s kakimi lažmi se je zoper nakup delalo; da je oskrbnik graščinški pošiljal dva moža h gospodarjem, da morajo priti h glasovanju, in kako je ta gospod pravil ljudem, da mu je okrajni glavlar sam rekel, da v tej hiši ne bode nikdar šole, ta se ne bo čutil, da se jih je mnogo dalo premotiti. Da g. Klanjšček ni miroval, mi je znano, ker se je okoli bahal: „Mikuša moramo zdelati.“ Naj še povem, kaj je srenjske odbornike nagibalo hišo v trgu kupiti. Šulvereinci v trgu imajo res veliko šolo; k tej šoli še sedaj plačujemo nad 100 gl. letnih stroškov; ako pa šolo zunaj trga proti Št. Jurju postavimo, bode šolski okraj trški se še bolj v našo srenjo razširil in bode naša srenja k trški šoli še več plačati morala, kakor do sedaj. Kdor pozna naš kraj, tega ne bo tajil. Mi bi pa zunaj trga morali postaviti novo šolo za 2 razreda, za stanovanje učitelja in podučitelja. Vse to bi našo srenjo toliko stalo, da bi ne mogla šolskih stroškov nositi več. V trg plačevati in za lastno šolo, to je preveč! Rekli smo toraj: Bodimo mi za se, trg za se; in da se nam z najemščino v trgu ne bodo sitnobe delale, kupimo si sami hišo. Ako še toliko darujemo, da napravimo v tej hiši še edno šolsko sobo, imamo dvorazrednico, katera bo našim razmeram najbolj prav in nas, ker nas za denarje vse hudo stiska, ne bo stala toliko denarjev. Zraven pa imamo upanje, dobiti izvrstne učitelje, ker skušnja kaže, da se dobre učiteljske moči bolj potegujejo za šole v trgih, kakor za zakotne šole, v katere se marsikateri uriva, ki drugod ni za rabo. Da se šulvereinci bojijo zgube naših otrok in naših denarjev za svojo šolo, dobro spoznamo; zato pa naše kmete tako motijo in hujskajo. Ako zmagajo naši nasprotniki, bomo vsaj mi dobro vest imeli, da smo storili za našo srenjo, kolikor smo mogli, jo rešiti prevelikih plačil in ji pripraviti dobro šolo. Da darujem zasluženih 120 gl. za šolo, to sem že rekel in še enkrat rečem. Kar pa zadeva šolski račun, o katerem g. učitelj trdi, da je bil meseca februarja tako zmeden, velik in brez pobotnic, temu le pristavim, da je bil ravno tisti račun s tistimi pobotnicami v zadnji seji potrjen. Dodala se je temu

računu samo pobotnica šolskega sluga, ki se je navadno delala pri računu; ter so odborniki od svojih potnin še nekoliko odjenjali. Meseca februarja je bila le glava g. učitelja zmedena in smo torej morali sejo odložiti, ker se ni hotel po nobeni ceni, kakor se je že večkrat zgodilo, dnevnega reda držati. G. učitelj je že enkrat v „Slov. Gospodarji“ tajil, da je dajal veri nasprotno knjige šolarjem. Lahko postrežemo z imenom učenca, kateremu je knjigo dal, ako hoče. Zato tudi lahko spoznate, kako ta gospod resnico ljubi.

Ignacij Mikuš,

načelnik krajnega šolskega sveta.

Iz Ljutomera. (Prošnja.) Pokojni gospod Janez Žnidarič, bivši duhovnik v pokoju, je pokopan na ljutomerskem pokopališču v vrsti odotnih pokojnih duhovnikov, pa brez vsakega znamenja ali spomenika. Zavoljo dolgotrajne bolezni pokojni gospod ni zapustil nič premoženja, siromaški stariši mu tudi ne morejo postaviti dostojnega spomenika, zato so ljutomerski duhovniki sklenili to izvršiti s pomočjo pokojnikovih prijateljev in sošolcev. Ker sem spodaj podpisani to skrb prevzel, obračam se s temi vrsticami do prijateljev in zlasti sošolcev pokojnega Janeza Žnidariča, ter prosim, naj v kratkem meni dopslje po nakaznici, kolikor kdo more v ta namen žrtvovati, da se pokojnemu gospodu postavi primeren spomenik. Po dva ali tri goldinarje bodo mu še menda radi njegovi sošolci darovali, in ako še kateri drugi njegovih prijateljev kaj pomore, bode za prost spomenik dovolj. Kedar bode spomenik postavljen, bom spet tem potom darovnikom objavil račun in svojo zahvalo. Ivan Skuhala, dekan.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nj. veličanstvo svitli cesar biva sedaj na Dunaji, cesarica in nadvojvodinja Valerija pa ste v Wiesbadenu. — Vozniki konjske železnice ali tramwaya na Dunaji so na veliko noč vstavili svojo službo in je bilo vsled tega veliko nemira po mestu. Treba je bilo vojakov, da so razgnali ljudi, ki so motili vožnjo tramwaya. — Vlada predloži načrt nove šolske postave v meseci maju v gosposki hiši drž. zbora, toda v razpravo pride še le jeseni. To je pač dovolj časa, da si ga gospôda ogleda do dobra in pa da se veliko — upije čez-nj. — Vzprejetišča za potepuhe vredé se vsled sklepa dež. zbora tudi po Štajarskem že to poletje. Veliko upanja nimamo za to, da bode vsled tega manj potepuhov, stroškov bode pa vsekako za deželo več. — Slov. Koroško ima samo 150 slov. učiteljev. To je vidno za veliko premalo! — Zborovanje „zaveze slov. učiteljskih društev“ se je izvršilo v dnevih 22. in 23. aprila v Ljubljani na čast gg. učiteljem in šteje zaveza sedaj 711 udov. Mi

želimo „zayezi“ prav iz srca, naj deluje z uspehom za koristi slov. učiteljstva in to bode gotovo, ako ne krene na pota liberalnih nemških učiteljev. — Dopolnilne volitve v mestni zastop Ljubljane vršé se redno in se volijo večinoma poprejšnji možje. — Ljudska posojilnica v Gorici napreduje prav dobro; da-si nima veliko denarja v rokah, ravna pa s tem modro. V prvih treh mesecih t. l. je imela prometa 30.086 fl. 77 kr. — Kmetje v hribih na Primorji tožijo, da se jim godi čedalje slabše, celo pa še tistim, ki so prevzeli za visoko ceno kmetijo. Tako je pač tudi drugod. — Cesaričinja udova, nadvojvodinja Štefanija se je vdeležila o veliki noči božje službe v Trstu in sicer v cerkvi svetega Antona. Ljudstvo jo je pozdravljalo povsod spoštljivo. — Delalci pri Lloydju v Trstu so se iz večine že podali na delo, ne da bi bili dosegli, kar so želeli. — Po nekaterih krajih v Bosni so imeli dne 18. aprila precej močan potres, škode pa ni napravil. — Iz „blažene“ Ogorske se ljudje sila selijo, lani si je šlo 27.000 ljudi iskat domačije drugje, največ v Ameriko. — V okrajih Bistrica in Bič je med Slovaki lakota nastala: bode-li vlada kaj storila za ubogo ljudstvo, ni še znano, a duhovščina je že poslala do nje prošnjo za pomoč. — Poljski kat. možje vdeležijo se v večjem številu kat. shoda na Dunaji, nekaj izmed njih ima tudi imenitna poročila v rokah.

Vunanje države. Kardinal sv. rimske cerkve je postal poleg drugih tudi nadškof v Pragi, grof Schönborn. — Sv. Oče Leon XIII. so vzprejeli kardinale, ki stanujejo v Rimu, v ponedeljek ter so s pohvalo omenili tudi shoda katolikov na Dunaji. — Italija, to se pravi vlada kralja Humberta, je skorej vsa v rokah freimaurerjev in zato dela z vso silo na to, da vzame kat. cerkvi pravico, kjer le more do nje. Tako pride poslej pod roke vlade tudi vsaka ustanova za ubožce. Doslej so bile le-te še v skrbi duhovščine. — V Madridu, glavnem mestu Španije, je počila na oltarji neke cerkve petarda t. j. neka vrsta streliva, ter je razneslo oltar, ljudi pa ni poškodovalo. Ne zna se, kdo jo je položil na oltar. — Ako obsodi senat, kot izredno sodišče, generala Boulangerja, je po njem, kajti vzame se mu vse premoženje in če ga dobodo v pest, zapró ga za 20 let v trdnjavo. Tožba se glasi na to, da je hotel prekucniti red francoske države. Boulanger biva sedaj že v Londonu, glavnem mestu Anglije. — Ako gre kaj vere anglijski vladi, nima irsko ljudstvo uzroka, da toži čez njo, kajti ni še bilo srečniše, kakor je sedaj, nikoli. Škoda, da Ircev nihče ne čuti te „sreče“! — Nemški cesar in cesarica sta prišla v Draždane, v gostje saške kraljeve rodbine. — V ruski armadi so se izvršile velike premembe ter stopi več častnikov zoper svojo voljo v pokoj. Brez uzroka

pa se jim to ne zgodi! — Kralju male Rumunije so napravili bakljado v den obletnice, odkar je prišel iz Nemčije ter sedel na prestol kralja. To pa še ne pravi, da je ljudstvo zadovoljno z njegovo vlado. — Po Bolgariji je sedaj nekam bolj tiho in je torej podoba, da še ostane vsaj nekaj časa vse v sedanjem redu. — Srbska kraljica, Natalija pride v začetku maja v Beligrad in pravi se, da ostane dalje časa na srbskih tleh. — Turčija izgubi brž ko ne kmalu kos zemlje, ki meji na Srbijo, in le-ta že škili po njej. — V Carjem gradu so zajeli več ruskih nihilistov in so le-ti mislili v veliki noči umoriti cara. Sedaj so jih izročili ruskim sodnijam. — Iz Afrike izve se le po času, kaj da se godi in še to ni vselej resnica. Tako še bojda ni gotovo, da je abesinjski kralj Janez umrl. Najbrž bi bila njegova smrt le Italiji sami ljuba, kajti ona bi si rada dve njegovi deželi osvojila. — V severni Ameriki je petero držav sklenilo med seboj zvezo; vsled te bi ne smelo nikoli pri njih priti do vojske. Škoda, da je to le v Ameriki mogoče.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujka.

(Dalje.)

2. Propad krščanstva v Ptuji.

V drugi polovici četrtega veka so se v Evropi začeli vršiti silni in neslišani prevrati. Iz Azije so namreč [prihrula divja ljudstva v brezbrojnih trumah v Evropo, da bi si poiskala boljše domovino. Z mogočnimi kralji na čelu in orožjem v roki prodirala so v tuje dežele in z vso silo udarila na ondotne prebivalce. Le-ti, iz svojih bivališč pregnani so napadli in pregnali jim sosednje narode in vsled tega so nastali silni pregoni narodov, kakoršnih še svet nikdar ni doživel in jih bržčas tudi ne bo. V tej žalostni dobi ljudskega gibanja in splošnega preseljevanja narodov, ki je, ako odštejemo nekaj mirnih let, trajalo blizo tri sto let, je mnogo sel in imenitnih mest, večkrat razdanih in požganih — raz površje zemlje celó zginilo, druga, med njimi Ptuj, so se sicer še ohranila, a niso nikdar več k nekdanji imenitnosti dospela.

Strašne učinke prvih navalov opisal nam je z živimi besedami l. 396. sv. Hijeronim v pismu do Helijodona tako-le: „Groza me obhaja, ako v duhu prehodim razvaline naših časov. Dvajset let in nekaj več je že, kar se med Carigradom in Julskimi planinami den za dnevom preliva rimska kri. Scitijo, Tracijo, Mezijo, Macedonijo, Dardanijo, Dacijo, Tesalonik, Ahajo, Epir, Dalmacijo in celo veliko Panonijo pustošijo, pokončujejo in plenijo Goti, Sarmati Kvadi, Alani, Huni, Vandali, Markomani. Ko,

liko žlahtnih gospa, koliko Bogu posvečenih devic, koliko plemenitih oseb je postalo igrača tem divjim zverinam! Škofje so vjeti, duhovniki in svečeniki vsake vrste umorjeni, svetinje sv. mučencev izkopane in raztresene; — povsod se razlega le toževanje in jok, na vse strani vidiš tisočere podobe nemile smrti. Porušena je rimska država. Priča je kraj, v katerem sem bil rojen, kjer je razun neba in zemlje ter trnja in goščave vse propalo“.

Zares nesrečni časi! Pa to je bil še le začetek razdjanja; hujše gorje je še sledilo. Da-si se ne da lahko povedati in popisati, kaj je za onega časa naša domovina trpela, užali se že pri površnem oziru v ono žalostno dobo srce vsakega domoljuba. Vse bolj milo se pa stori še krščanskemu srcu, ako pomisli, da so ovi divji narodi, ki so po vaseh in mestih plenili, požigali in morili, pomandrali in ugonobili tudi žlahtno setvo pravega spoznanja božjega in svetih resnic ter krščansko vero po naših krajih skoraj čisto zatrli.

Mnogo škode so v vsakem oziru napravili že arijanizmu vdani zahodni Goti, ko so pod vodstvom kralja Alarika pleneč in požigajoč drvili proti Rimu, potem pa pred Rimljani iz Italije bežali, a vsa po njih povzročena škoda ni nič v primeri s tem, kar je naša domovina trpeti imela, ko je grozoviti Atila, „šiba božja“, prignal v Panonijo divje Hune. Požgane vasi in razdjana mesta so zaznamovale pot teh divjakov, pred katerimi se je vsa Evropa tresla. Tudi Ptuj je okusil l. 452., ko so z Ogerskega v Italijo drli — njihovo besnost. Bogato in imenitno mesto je bilo v kratkem pogorišče in razvalina.

Atila je sicer že v naslednjem letu umrl, pa doba britkosti še ni minola. Trpela je še precej časa, kajti za Huni prirazbijali so v naše kraje vzhodni Goti, za temi Heruli, Gepidi, Longobardi, Slovenci in slednjič še „pesjani“ Obri ali Avari in Madjari — vsi ali pagani ali krivoverci. V tej občni stiski in sili so bili kristijani večji del poklani in krščanski veri ni bilo precej časa ne duha, ne sluha, kajti bila je malo ne v zemljo zateptana. Tudi se v teh groznih zmešnjavah ni našla roka, katera bi nam bila kakšne vesti iz one dobe zaznamovala. Zato se moramo zadovoljiti s kratko opazko, katero nam je na svedočbo nekega Paladija prihranil že omenjen Jurij Hauptman, farni vikarij pri sv. Martinu na Hajdinji v svoji zgodovini Ptujškega mesta, namreč, da je po smrti Ptujškega škofa Marka škofijo v Ptujji oskrboval ob enem Ljubljanski škof Cest. Pa dolgo to ni moglo biti, kajti Goti so si Stajarsko bili večji del pod svojo oblast spravili in še le, kedar jih je Narzes, vojskovodja cesarja Justinija v dveh krvavih bitkah skoraj do slednjega ugonobil, je bil l. 557. Virgilij

za škofa v Ptujji postavljen. On je naveden v aktih cerkvenega shoda, ki je bil l. 558. v Beneško mesto Grado sklican. Virgilij je zadnji po imenu znan škof v Ptujji. Za Goti so namreč prihruli na Stajarsko drugi zgoraj imenovani paganski narodi, ki so si celo lastno kraljestvo osnovali in v tej dobi je Ptujška škofija prenehala. Za našo domovino je nastopila noč paganstva, v katero je prvi žark krščanstva šinil početkom sedmega veka.

(Dalje prih.)

Smešnica 17. „Vi ste mi“, huduje se Strglav, „včeraj v oštariji očitali, da sem Vam na dolgu! Kako ste mogli to reči?“ — „Vi se motite“, odgovori Miklav, „na robe, jaz sem bil edini, ki Vam tega ni očital“.

Razne stvari.

(Dijaško semenišče.) Jutri, dne 26. aprila pridejo Nj. ekscelencija mil. knezoškof v dijaško semenišče ter bodo blagoslovili oltar v kapeli tega zavoda. Doslej je bil le-ta le bolj za silo, sedaj pa so ga spopolnili ter je s tem dobila kapela že precej lično podobo.

(Spomin) V ponedeljek, dne 22. aprila je bilo v Spodnji Polskavi blagoslovljenje lepega kipa Dev. Marije, ki so ga postavili sredi vasi, to pa, kakor se bere na stojalu kipa, v spomin zlate sv. maše papeža Leona XIII., 25-letnice škoflje oblasti mil. knezoškofa Jakoba Maksimilijana in 40-letnice vladanja Nj. veličanstva Franca Jožefa I.

(Podružnica) šolske družbe sv. Cirila in Metoda za Ptujski okraj ima na belo nedeljo ob 6ih popoldne v „Narodnem domu“ svoj letni zbor. Na dnevnem redu je poročilo načelnštva in volitve. K mnogobrojni vdeležbi vabi vljudno Načelnštvo.

(Učiteljsko društvo) za Ptujski okraj priredi v četrtek, dne 2. maja pomladni izlet k sv. Vrbanu v Slov. gor. Ob 10ih dopoldne se bode služila slovesna sv. meša, potem bode običajno mesečno zborovanje v ondotnej šoli in pri tem bode g. nadučitelj Janez Kocmut predaval o zgodovini Vrbanske šole. Ob lih popoldne je vkupen obed v gostilni g. Mariniča, kuvert 50 kr. Vesela pomlad, čarobno-krasen razgled z griča Vrbanskega, Gregorečeva godba in rujni Mariničev vrbancec vabijo najvljudneje k obilni vdeležbi. Odbor.

(Zborovanje) podružnice sv. Cirila in Metoda za Veliko Pirešico bode na belo nedeljo, dne 28. aprila ob 3. uri popoldne v gostilni g. J. Aschenbergerja v Galiciji.

(Novačenje.) V meseci maji začne se nabor novakov za c. kr. armado in pridejo letos na vrsto mladeniči rojeni v letih 1868, 1867, 1866.

(Blag spomin.) V petek, dne 19. aprila zjutra je umrl vlč. g. dr. Avguštin Kukovič, kn. šk. duh. svetovalec, profesor bogoslovja in podvodja duhovnišča v Mariboru. Na njegovem grobu žaluje ne samo ožji krog njegovih znancev, ampak cela naša škofija. Naj počiva v miru!

(Požar.) Na veliko noč je pogorelo Štef. Sternu, posestniku v Račah gospodarsko poslopje; istotako posestnikoma J. Požegarju in P. Brglezu. Škode je pri 4000 gld.

(Posojilnica v Šoštanji) ima v ponedeljek, dne 29. aprila 1889 ob 10. uri dopoldne, svoj redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o delovanju leta 1888, ter odobrenje letnega računa in bilance 2. Volitev ravnateljstva in nadzorništva. 3. Razni predlogi. Ko bi ne prišlo zadostno število udov k zboru, vrši se ob 11. uri drugi občni zbor ravno tam in s tistim dnevnim redom. Odbor.

(Odrajtila.) V slov. okrajih bodo odrajtala ali nabira vojaških novincev v dneh 6.—10. maja v Ljutomeru, 13.—21. na Ptuj, 23.—29. v Brežicah, od 21. maja do 12. junija v Celji, 13. do 19. junija v Slov. Gradci; od 21. do 27. junija v Konjicah in v Šmarji, od 6.—12. junija v Radgoni, od 13. do 25. junija v Mariboru.

(C. kr. okr. glavar) na Koroškem postal je g. Fr. Kolenc. Prijaznega gospoda osebno poznajo v Ljutomeru, v Slovenjigradu in v Celju, kjer je služil kot okrajni komisar. Iz Celja prišel je v Celovec za vladnega tajnika in je bil tam baje jedini uradnik, ki je slovenščine zmožen v besedi in v pismu.

(Slov. slovstvo.) G. učitelj A. Funtek je zložil pripovedno pesem: „Godec“. Pesem pripoveduje poleg narodne pravljice, kako je nastalo Vrbsko jezero pri Celovci. Drobna knjižica se dobi pri J. pl. Kleinmayerju in Ferd. Bambergu v Ljubljani in stane nevezana 1 fl. 20 kr., lepo vezana pa 1 fl. 80 kr.

(Nemila smrt.) Iz Slov. Bistrice se nam poroča, da je tamošnje nemško bralno društvo ali „casino“ v marčiji t. l. mirno — zaspalo. Prosi se za dobrodejno pomilovanje.

(Posojilnica v Mariboru) imela je od 1. januarja do 30. marčija t. l. denarstvenega prometa 187.361 fl. 83 kr. in sicer: A. Dohodov 94.615 fl. 95 kr., stroškov 92.745 fl. 88 kr. B. Posojil se je izplačalo 49.994 fl., vrnilo pa 24.676 fl. 78 kr. C. Hranilnih vlog se je vložilo 51.907 fl. 19 kr., vzdignilo pa 28.742 fl. 74 kr.

(Avstrijsko vojaštvo.) Ako se gleda na jezik, ki ga govoré naši vojaki, razdelimo jih lahko tako-le: Nemcev je 227.230, Čehov 174.268, Madjarov 172.234, Poljakov 75.613, Hrvatov 78.515, Rusov 74.675, Slovencev 27.513 in Italijanov 15.669. Slovanov je torej 430.583, Nemcev in Madjarov vkup pa le 399.464. Iz teh števil se nauči lahko človek veliko.

Loterijsne številke:

V Trstu 20. aprila 1889: 49, 8, 22, 45, 67
V Lincu „ „ 6, 28, 59, 86, 24

Oznanilo.

S 1. dnem julija meseca 1889 začne se poluletni poduk na **deželni podkovijski šoli v Gradci** in razpiše se s tem za uboge podkovače 10 deželnih štipendij po 50 gld. in po mogočnosti s prostim stanovanjem v zavodu, vrhu tega pa še več štipendij po 50 gld. od nekaterih okrajnih zastopov in gospodarskih podružnic.

Pogoji za vzprejetje so ti-le: Vsaj 18letna starost, zdravje in močno telo, domovinska pravica na Štajarskem, dobro dovršene ljudske šole in vsaj 2letno delovanje kot kovaški pomočnik.

Vsak prošnjik se zaveže z reverzom, da bo po dovršenem poduku podkovaško obrt vsaj 3 leta na Štajarskem, oziroma v okraju, od katerega je štipendijo prejel, kot mojster ali pomočnik izvrševal.

Prošnje za reverzom, krstnim listom, domovinskim listom, zdravniškimi in šolskimi spričevali, učilnim listom in delavsko knjigo, spričevalom o premoženju in nraivih naj se dopošljejo vsaj do konca majnika 1889 deželnemu odboru.

Taki podkovači, katerim ni toliko za štipendije, kakor za poduk, naj dokažejo, da so 18 let stari, da so ljudsko šolo dobro dovršili in se naj oglasijo z učilnim listom in delavsko knjigo, v prvih treh dneh podučevanja pri ravnatelju zavoda.

V Gradci, dne 10. aprila 1889.

Od štajarskega deželnega odbora.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da odprem svojo pisarno, dne 1. maja 1889 v Celji, v Kondušarjevi hiši, blizo c. kr. okr. glavarstva.

Dr. Jurij Hrašovec,
odvetnik.

Prodajalnica z mešanim blagom

se da v najem v Žičah tik ceste, ki se deli na Konjice, Poličane in Šentjur, in sicer: štacuna, dve izbi, klet, kuhinja, hlev za več glav živine in kuhinjski vrt. Poslopje, ki je bilo že 10 let z dobrim vspehom kot štacuna v najemu, je lepo zidano. Več pové lastnik

Janez Gosak,

župan v Žičah pri Poličanah.

V zalogi tiskarne sv. Cirila

dobi se molitvenik

„Marija žalostna mati“.

Sostavil Franc Ser. Bezjak,

kn. šk. duh. svetovalec in župnik pri sv. Marku niže Ptuja. V polusnji 80 kr., z zlatim obrezom 90 kr.,

☛ Po pošti 10 kr. več. ☚

NB. Dobro bode, če se knjig več skup naroči, ker je poštnina potem manjša.

Na prodaj.

Proda se po nizki ceni: 2 lehka voza, 1 veliki voz za 5 oseb in 1 voz za enega konja. Za vsakovrstno sedlarsko in jermenarsko delo zagotavlja se točna postrežba.

Franc Rašl,
sedlar v Ptuj.

2-3

Hiša s krčmo,

novo zidana, pri veliki cesti blizu Slovenske Bistrice je na prodajo. Več pové gosp. **Jože Fritz** v Slov. Bistrici. 2-2

Na prodaj imam

50 vaganov zgodnjega in poznega krompirja izbranih plemen, vagan po 1 gld. 20 kr. in 60 polovnjakov izvrstnega vina iz let 1887 in 1888, polovnjak od 20—35 gld., na postajo Reichenburg postavljeno.

Andrej Golob
v Koprivnici (Štirska).

2-2

Bolezni želodca

Varstvena znamka.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska zdravi se najvspešneje s **Piccoli-jevo „Esenco za želodec“**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glitstam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (na Dunajski cesti) proti poštnemu povzetju.

Na Štajarskem, Gradec: Eichler, St. Leonhardstrasse; Nedved, Murplatz; — Aussee: Lang; — Bruck ob Muri: Langer; — Celje: Kupferschmied; — Gleichenberg: Fürst; — Köflach: Bilek; — Lipnica: Russeheim; — Ljubno: Filipeck; — Ljutomer: Schwarz; — Maribor: Bancalari; — Ptuj: Behrbalk; — Brežice: Schnidersič; — Voitsberg: Guggenberger. 4-12

Veliki živinski sejem

pri sv. Antonu v Slov. gor. letos ne bode 28. aprila, ker je ta den nedelja, temveč 27. aprila to je na belo soboto. 3-3

Na prodaj!

Št. Petersko vino od leta 1887, liter po 9 kr., Voderberško vino " " " 10 " Odda se od 1 hektoliter naprej. " Naslov ali adresa se izdve v administraciji „Slov. Gospodarja“ v Mariboru. 5

Pravo francozko žganje (cognac).

Kaj je pravo francozko žganje?

Iz francozkega in južnoštajerskega jakega močnega brdskega vina izerpljeni alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznano dietično, duh in telo oživajoče slastno in zdravično sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničli. Če vsa vporabljenaa sredstva proti ischias, reumatizmu, živčanim boleznim, izpadu las, protinu, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh i. t. d. nič ne pomagajo, naj se pokusi vsaki boleznik iz južnoštajerskega znamenitega Konjičkega, lastno pripravljeneja vina destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francozko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z. Stari cognac, posebnv okrevajočim in na želodecu bolanim preporečljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naroče 4 v. steklenice pošiljajo se franko brez daljnih stroškov.

BENEDIKT HERTL
veliki posestnik na grajičini Gollé pri Konjicah, Južno-Štajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Maribor
Gosposke ulice 3.
Prodajalnica papirja in vsakovrstne sprave za pisanje in šolskih in molitvenih knjig
Naročajo se tudi lahko vsi možni listi avstrijski in evropski, ilustrirani časopisi.
Andrej Platzer,
poprej EDUARD FERLING.
Zaloga za tovarne, vsake vrste knjig za trgovce, knjižice slame, papirnate zaključke in zvitke, papir iz posebnv plemu za gratinacije, karton, svitnat in katunov papir v kranjskih barvah po izjemno nizki ceni.
Književozarna.
Gosposke ulice 3
Maribor.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 17. števil. „Slov. Gospodarja“.

L. 1889.

25. aprila.

Štev. 4.

Drevesnica in vzgojevanje dreves.

Spisal F. Matijašič.
deželni potovalni učitelj za sadjerejstvo.

(Dalje.)

Preminolo je vže več, kakor eno leto, odkar delujem kot potovalni učelj za sadjerejstvo. Že prej ko sem nastopil to službo, poznan mi je bil večji del Štajarske in posebno spodnjega Štajarja in sicer gledé sadjereje, vinoreje in sploh gospodarstva. Nekoliko let prej imel sem priložnost, več let kot gospodarski činovnik delovati na velikih posestvih v drugih deželah. Poznavam tedaj gospodarstvo sploh in njega razmere in pomanjkljivosti. Kot rojen Štajarec delam tedaj veliko na to, da grem svojim rojakom, posebno kar se tiče sadje- in vinorejstva, na roko, in to mi je tem lažje, ker sem, kakor omenjeno, imel priliko, ne samo domače, temveč tudi gospodarske razmere tujih dežel poznovati. Ni me tedaj nikakor oveselilo, ko sem v preteklem letu moral izpoznati, da štajarski sadjerejci še nikakor niso tako navdušeni za sadjerejstvo, kakor bi po tem, da smo ravno pretekla leta imeli dobre sadne letine in je naše sadje stalo visoko v ceni — bilo upati. Vendar pa, kamor sem bil pozvan, našel sem pomanjkljivosti mnogo; največ pa, kar se tiče izreje sadnega drevja. Ker mi tedaj ni bilo dano, na mnogih krajih v tem dajati sôveta, primoran sem prijeti za pero, in sadjerejcem to, kar bi njim najraje pokazal z nožem in s škarjami, — kolikor se da na kratko — opisati; morebiti se bo vendar-le kdo po tem ravnal.

Okuliranje

je gledé drevesniškega gospodarstva važnejše od vseh dozdej imenovanih cepljenj; ono se vrši meseca julija in avgusta, kadar se drevje nahaja v drugem toku, in se mu skorja da dobro odlupiti. Ne spada tedaj med spomladansko cepljenje, zato imenujemo ga: poletno cepljenje.

Za okuliranje morajo se rabiti divjaki, če so le dosegli debelost navadnega svinčnika. Popki, s katerimi se cepi, morajo biti od mladik, ki so ravno tisto leto zrastle, in so tedaj še zelene. Gledati je treba na to, da se za cepljenje vzamejo le zadosti dorastli in zreli, tedaj ne premladi popki. To se da najbolje pogoditi, ako se za cepljenje vzamejo mladike, ki niso še morebiti preveč zelene in sočnate, pa tudi preveč lesnate in pretrde ne smejo biti.

Prava doba se pozna na tem, če mladiko srednje močno pripognemo ali v krog zvinemo, in se ona pri tem niti ne stere, niti samo ne pokne. Takim mladikam se porežejo listi tam, kjer se listni pecelj lista dotika, in se mora skrbeti za to, da se ti cepiči pri delu ne izsušijo. Moramo jih rezati tedaj ali že sproti, ali jih pa hraniti v vodi.

Toliko gledé priprav za okuliranje. Okulira se pa tako le: Na divjaku, ki se ima okulirati, poišče se gladko mesto, najbolje kje pod kakovo stransko vejico, ker je tam gibanje soka najmočnejše in oko najlažje priraste. Tam se tedaj v skorjo do lesa napravi poprečni rez, in od sredine tega reza drugi, podolgasti rez navzdol, tako, da oba reza skupaj storita podobo tiskane latinske črke T; tako prerezano skorjo odlupimo s cepalnikom okulirnega noža in jo odgrnemo toliko na stran, da je mogoče žlahtno oko pod skorjo poriniti, tako, da se poprečni rez očesnega ščita, in poprečni rez na divjaku popolnoma krijeta. Ko je to storjeno, treba je to cepljenje trdno z rafijo ali pa z lipovim ličjem povezati, ne da bi bilo treba rabiti za to cepilni vosek.

Žlahtno oko se pa najlažje nepoškodovano dobi, ako ga z malim kosom okrog njega ležčega lesa izrežemo, in to tako, da se poprečna rez nahaja nad okom, ne pa pod njim. To povdarjam zaradi tega posebno, ker nekateri učijo tudi nasprotno, ali pa, da naj se oko z nekoliko skorjo odlupi, kar vse ima pri praktičnem delu mnogo pomanjkljivosti.

Na tak način dobi oko z omenjenim kosom lesa podobo ščita, ter imenujemo tudi uni del lesa, ki se izrezanega oka drži: očesni ščit.

Ako za osem, do deset dni peresni pecelj, ki se je bil, kakor je že zgoraj omenjeno, pri očesu pustil, — sam, ali pa, ako se ga samo na lahko dotaknemo — odpade, je to znamenje, da je oko prirastlo; če pa ne odpade, temveč se očesa trdno drži, in tudi oko ne kaže njemu lastne čvrste barve, ter je postalo črno in se potegnilo skupaj, tedaj je to znamenje, da oko ni prirastlo, ter je vže mrtvo; tak divjak more se tisto leto koj še enkrat, po že navedenih pravilih okulirati.

V šest do osem tednih po okuliranju moramo poveje pri okulantih odvezati, ker drugače se zajedajo v steblo, in mogel bi se divjak na tem mestu odtrati.

V drevesnicah okulira se navadno na speče oko, t. j. žlahtno oko, ako je prirastlo, požene še le prihodnjo spomlad in v navadnih razmerah že v prvem letu svoje rasti stori mladiko $1\frac{1}{2}$ —2 m. visoko. Zategadelj se tudi divjak po izvršenem okuliranju pusti, kakor je, ter še le prihodnjo spomlad moramo ga odrezati 10 do 15 cm. nad žlahtnim okom. (Dalje prih.)

Gospodarski stroji.

Odkar je človeško delo dražje, denarja pa dobi kmetovalec čedalje manj za svoje pridelke, prav stori, ako si pripravi mašine ali stroje, ki mu pomagajo pri delu in so obstoječi. Žal, da se to ne more reči o vseh, ki se ponudijo na prodajo.

Do lanskega leta klatilo se je med nami, posebno tudi po slov. goricah več agentov, kateri so prodavali gospodarske stroje ali mašine neke židovske fabrike na Dunaji in v Pešti. Agenti so znali lepo in prijazno govoriti, dobro hvaliti mašine, kako so cene, kako dobro in lahko se ž njimi dela; naši kmetje verovali so klatežem židovskim, čeravno jih niso poznali in se jim še sanjalo ni, kake bodo kupljene mašine, kupovali so mašine, podpisovali naročilne liste, menjice in dajali gotov denar, za mačko v žaklju.

Ko so dobili stroje, odprle so se njim oči; stroji so bili slabi, dosti manjši in polovico tega dela niso opravili, kar so obetali agentje. Kmetje, kupci mašin niso hoteli z železnice vzeti, ker so spoznali goljufigo, branili so se kupnino plačati, pa podpis je držal, prišla je tožba, kupci bili so obsojeni, dati še ostali denar in mašine shraniti doma pod streho, ker niso bile za nobeno rabo.

Človek bi mislil, da se bode naše ljudstvo spametilo po takih skušnjah, da se bode agentov, katerih ne pozna, kot klatežev in potepuhov ogibalo. Pa moti se, kdor tako sodi.

Mi Slovenci imamo to grdo navado, da zapujemo kaj radi tujcu, da verujemo praznim besedam, samo da pridejo iz tujih ust, če so še tako bedaste in goljufige.

Hočem to pokazati na drugem izgledu. Dendenes zavaruje vsak previden kmet svoje hrame proti škodi po ognju. Imamo dosti zavarovalnic, nekaj dobrih, največ pa slabih. Dobre in slabe prizadevajo si dobiti vdeležnikov, oboje imajo agente in ti agenti kar trumoma romajo od hiše do hiše za naročili na zavarovanje. Kakor cigan svoje kljuse, tako hvali agent zavod, za katerega dela, pa vse je laž in prazne obljube. Kaj pa je treba dobro stvar hvaliti? Ta se priporoča sama! Ali ti potujoči agenti res ne vedó, da slabo stvar hvalijo in priporočajo? Kaj še, to vse vedó, pa njim je za zaslužek, česar pa naši ljudje nočejo sprevideti. Pred

kratkim je prišel tak agent v neko ves Polenske župnije in tu je vjel za neki tujezemski zavod lepo število vaščanov. Pravil njim je, da sprejema naročila za Graško zavarovalnico, da je ta najcenejša itd. Podpisali so mu pristop za več let, nekaj nadali in agent je odnesel pete in denar. Naši vaščani, ki so mislili, da so napravili Bog vé, kaj pametnega, pa so kmalo prišli do spoznanja, da so si kupili pameti. Neko tuje društvo, ki ima v Gradci samo svojega glavnega zastopnika, terja zdaj od njih premijo vsled pristopa, katerega so podpisali agentu za domači zavod. Ali bi ti zdaj zapeljani posestniki ne bili boljše izhajali, ko bi bili kakega domačega človeka, ki razume take stvari, za svét vprašali in se po njegovem nasvetu ravnali? Saj ni bila sila. Ali mislite, da je agent, ki pride enkrat k Vam in se nikdar več ne vrne, boljši Vaš prijatelj, kakor pa domačin, ki med Vami živi in hoče svoje dobro ime ohraniti?

Slovenski kmetje, nadloga nas bode tako dolgo tepla, dokler se bode mo tujcev oklepali in njim dajali prednost pred domačini, dokler si bode mo iskali prijateljev za plačo, domačine pa zametavali! Imamo dobre domače zavarovalnice, teh se držimo; za te vemo, kje jih iščimo, če se zgodi nesreča in je treba terjati odškodnino! Izven Avstrije za nas nemajo pomoči in denarja!

Hv.

Društveno poročilo.

Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spod. Štajar je imelo v Št. Juriji na j. ž. v nedeljo po večernicah dne 7. t. m. v šolskem poslopju svoj navadni spomladanski občni zbor. Iz tega posnamemo važnejše točke. Ker se je moral predsednik g. dr. Ipavic nemudoma odpeljati k nekemu bolniku k sv. Štefanu, je o društvenem delovanju poročal tajnik Jarc.

Društvo je v lanski spomladi razposlalo 36.000 divjakov in cepičev in 800 požlahtnjenih drevesec; vdeležilo se je razstave v Celji in na Dunaji; pa v Celji je izstopilo iz kroga onih, ki so tekmovali za premije; na Dunaji pa je bilo odlikovano z bronasto državno svetinjo. Društvo je poskrbelo, da se v naših krajih uvedejo bosniške češplje; obrnilo se je tudi na trgovsko in obrtnijsko zbornico v Gradci s prošnjo, da naj zbornica poizvede, po katerih plemenih in vrstah sadja se v trgovini največ povprašuje in katero izvožnje sadje ima najbolj ceno, kar je slavna zbornica obljubila pozvedovati in potem društvu ustrežati.

Društveno premoženje naša 320 gld. Društveni računi so se poslali vis. ministerstvu za poljedelstvo na Dunaj, katere je pregledalo in potrdilo. Od sl. deželnega odbora je obljubljeno nekaj podpore; društvo se je za podporo obr-

nilo tudi na vis. ministerstvo, odkoder pa še odloka nismo dobili.

Obrnili smo se s prošnjo na sl. deželni odbor v Gradci, da nam tudi letos na nekaj dni pošlje potovalnega učitelja za sadjarstvo, gosp. Matijašiča iz Maribora, kateri naj bi po raznih krajih in pri raznih posestnikih dejansko kazal in podučeval v raznih panogah sadjarstva. Tej želji se je tudi ustrezalo vlani, kakor tudi letos.

Tajnik na to predstavi obilno zbrani množici iz raznih stanov in od raznih krajev došlim potovalnega učitelja g. Matijašiča iz Maribora ter ga prosi, da naj nastopi in naj kaj zanimivega o sadjarstvu pové.

G. Matijašič je v daljšem in zanimivem govoru obravnaval ter deloma z risanjem, deloma z nožem in s škarjami na živem drevescu pojasnjeval: 1. Občne zadeve pri sajenji drevja. 2. Kako, kje in kedaj je jamo skopati in jo za sajenje prirediti. 3. Kako je drevesce prirediti za sajenje, ob- in prizrezovanje vrha in korenin. 4. Kako in kakšen kol je drevescu priskrbeti. 5. Privezovanje kola, nasledki dobrega in slabega privezovanja. 6. Kako zemljo drevesu primerno napraviti. 7. Kako se je varovati poškodovalcev dreves.

Ko g. govornik konča svoj govor, stavijo se na g. učitelja razna vprašanja in prošnje za pojasnjevanje v tem in onem slučaju; teh razgovorov so se udeleževali razven govornika, kateri je vsestransko prijazno odgovarjal in pojasnjeval še posestnik Grejan iz Vrha, posestnik Fendrih iz Bezovja, g. nadučitelj Rupnik in tajnik.

Temu so sledile dejanske poskušnje na dr. Ipačičevi pristavi. Ker pa je deževalo, se je le enemu drevesu pognojilo. Za pedenj širok jarek (graben) v pol krogu tako daleč od debla, kakor veje segajo, se je na 2 dm. globoko skopal in potem z gnojnico zalil.

Med tem pa je že predsednik g. dr. Ipačič domov prišel ter je kakor lansko leto ob tem času med navzoče razdelil do 3000 divjakov in cepičev.

V. Jarc, tajnik.

Dopisi.

Od sv. Križa pri Ljutomeru. (Hudi čas) je prišel nad nas. Ni ga skoraj dneva, da ne bi nam bilo treba poslušati žalostni glas mrtvaškega zvona; k temu se še pa družijo sila, ki nas nepotrebno uničuje. Imeli smo nekdanje dobre letine, pridelali smo mnogo lepe pšenice in dobrega vina, spravili smo vse pravočasno za dober kup v denar in pomagali smo si iz ene ali druge zadrege. Zdaj pa imamo vsega tega in še drugih pridelkov nakopičenih, kupca pa ni od nobene strani in vsled tega pomanjkuje denarja in tlačijo nas razne nadloge. Človek že skoro nima potrebnega denarja, da bi si kupil

sol. In kako se je v ljutomerskem okraju vse predrugačilo! Lani je umrl g. dr. Mravljak, ljutomerski odvetnik; domačim je bil dobra in blaga duša; več je skoro dal in pomagal, kakor je zamogel. Bil je tudi zastopnik hranilnice ljutomerskega trga. Na prste ene roke našteješ lahko slučaje, v katerih bi bil g. dr. Mravljak v imenu ljutomerske hranilnice koga tožil. Zdaj pa ljutomerska hranilnica, v katero se večinoma nabirajo denarji naših rok in naših žuljev, tira in toži enega ali drugega, da naj sam Bog pomaga. Če se že ne morejo o pravem času plačati zaostale obresti, kako se še le naj plačujejo nepotrebni tožbeni stroški! Vsled prejšnje dobrotnosti imenovane hranilnice in žalibože umrlega g. dr. Mravljaka smo bili navajeni, znabiti razvajeni, da so nas čakali na dva, tri, štiri, celo pet obrokov na kapitalu in obrestih; zdaj nas pa nepotrebno tožijo, da je groza. Se ve, da ima ljutom. hranilnica in njen zastopnik za to pravico; treba bi pa vendar bilo se ozirati tudi na to, da je velika stiska za denar. Pred očmi nam pa bode treba imeti tiste, ki nas tako silijo, posebno, ker niso naši domačini. Nam naj veljajo besede: domačini k domačinom, svoji k svojim pri vsaki priliki in v vsakem oziru.

Iz Ljubljane. („Slavija“) Ker je po Slovenskem precej kmetov in sploh posestnikov zavarovanih pri banki „Slaviji“, zato utegnem jim ustreči, če jim podam v naslednjih vrstah nekaj koristi, ki jih jim daje ona. Banka „Slavija“ bila je ustanovljena leta 1869 in je vzajemni zavod. Vsled tega razdeljuje se več čisti dobiček med zavarovance. Za poslednje upravno leto 1887 izplačalo se je 10% dividende. Člen, čegar zavarovanje traja pet let, ima pravico do deleža čistega dobička. Upravni odbor in ravnateljstvo volita se izmed vseh bankinih členov. Za uplačilo vsacega — tudi mesečnega — obroka dovoljeno je, ako se plačajo navadne zamudne obresti, 90 dni. Po preteku te dobe izgubi zavarovalna pogodba veljavnost in pravno moč; vendar se pa more, ako se predloži novo spričevalo o zdravstvenem stanju zavarovančevem in doplačajo vsi zaostali obroki z navadnimi zamudnimi obrestmi, obnoviti do preteka jednega leta, računajoč od poslednjega neplačanega obroka. Na police, ki so v veljavi najmanj tri leta, dovoljuje banka za neznatne obresti posojila. Police, ki so v veljavi najmanj tri leta, kupuje banka tudi nazaj in sicer za ceno, katero določa ravnateljstvo po istem načelu za vse člene. Cena police izplača se zavarovancu tudi tedaj, ako se je njegova zavarovalna pogodba zrušila iz katerega koli uzroka. Izplačilo kupne cene police zastara še le tri leta po zadnjem uplačilu zavarovalnine. Potem, ko je zavarovanje bilo veljavno že tri leta, more se, ako člen to želi, spremeniti v drugačno na go-

tovo svoto glasečo se pogodbo, ne da bi bilo treba nadalje plačevati še kako zavarovalnino. Vsled tega ni se nikomur bati, da bi kaj izgubil, ko bi najedenkrat ne bil več v stanu plačevati zavarovalnine. Banka „Slavija“ izplača, ako se je plačala posebna neznatna priklada k zavarovalnini, kapitale, zavarovane za slučaj smrti, tudi tedaj, ko bi umrl zavarovanec na vojni ali pa vsled zadobljenih ran. Posebne pogoje o vojnem zavarovanju pošilja banka „Slavija“ brezplačno vsem, ki to želé. Ako se plača mala priklada, ostaje zavarovanje veljavno tudi tedaj, če odpotuje zavarovanec iz Evrope. Ako je zavarovanje trajalo pet let, izplača se zavarovani kapital, ako ne presega 5000 gld., tudi tedaj, ako zavarovanec umrje vsled ran, ki jih dobo, kjer že koli. Police, ki so bile veljavne vsaj tri leta, pa v obeh slučajih kupuje banka nazaj za navadno iz zavarovalne pogodbe izvirajočo kupno ceno. Vzlic temu mora se zavarovalnim pogodbam banke „Slavije“ priznavati vrednost, ki se ne dá tajiti. Potem, ko je trajalo členstvo tri leta, more se vsako drugovrstno zavarovanje spremeniti v zavarovanje kapitala za slučaj smrti. V tem slučajih smatra se vrednost police za uplačilo zavarovalnine jedenkrat za vselej. Členom, ki so zavarovani za slučaj smrti, posoja banka „Slavija“ iz posebnega v ta namen ustanovljenega upnega društva zneske do visokosti vsega zavarovanega kapitala proti primernemu zagotovilu in 2—10letnej amortizaciji. Na to opozarjamo zlasti p. n. gospode državne, občinske in železnične uradnike ter p. n. gospode častnike.

Opomenja: Praviloma se plačuje zavarovalnina v celoletnih obrokih. Ako kdo želi, more pa odštévati zavarovalnino tudi v poluletnih obrokih proti 2°/onej, v četrtletnih proti 3°/onej in v mesečnih obrokih proti 6°/onej prikladi. Razkazila ostalih, tu ne navedenih zavarovalnih načinov, pošilja vsakemu, kedor to želi, brezplačno.

Iz Noršinec pri Ljutomeru. (Spomlad.) Vreme imamo dozdej zmiraj bolj hladno ko toplo, kar gorici in tudi drugim kulturnim rastlinam prav ugaja, da rast zadržuje in pred spomladanskimi mrazi ovaruje. V gorici se kopa, sadno drevje cepi in sadi, zadnja leta prav živahno. Letošnja zima ni naredila škode. — Sadjerejcem oddam več 1000 gruškovih in jabelčnih divjakov, 1000 po 6—8 gid., močne, šolam ceneje. Pet. Fridau.

Iz Ptujja. (Dij. kuhinja.) V tem Vam pošljem III. izkaz dijaške kuhinje v Ptujji za šolsko leto 1888/9. Od 21. septembra l. l. do 28. februarja t. l. se je že ubogim dijakom 1754 kosile v vrednosti 263 gl. 10 kr. a. v. razdelilo. Z nova so v prekoristni namen na-

stopni p. n. č. gg. darovatelji znatne doneske darovali: a) vnani: g. Zelenik Josip, odgojevatelj na Dunaji 30 fl., preč. g. dr. Lav. Gregorčec, kanonik in drž. poslanec 10 fl., preč. g. Meško Jakob, župnik Št. Lovrenški v Slov. gor. 5 fl., preč. g. Meško Davorin, župnik Kapselski pri Radgoni 5 fl., č. g. Zupanič Jakob, kaplan Št. Lovrenški v Slov. gor. 4 fl., č. g. Simonič J., kaplan Završki 3 fl., č. g. Sovič Josip, župnik Stoperski 2 fl., g. Koser Fran, poštar in veleposestnik v Št. Lovrenci v Sl. gor. 1 fl., Eilec Franc, dijak v Mariboru 50 kr. b) Ptujski: preč. g. Modrinjak Matija, prošt, 5 fl., g. dr. Jurtéla Frán, odvetnik in dež. poslanec, 10 fl., g. Železinger Frán, prof., 5 fl., g. dr. Ploj Jakob, odvetnik, 12 fl., g. Kunstek Luka, prof., 6 fl., g. Klobučar Anton, c. kr. sod. pristav, 6 fl., g. Cilenšek Martin, prof., 3 fl., č. g. Majcen Ferdo, veroučitelj 3 fl. 15 kr., č. g. Črnko Marko, vikar 3 fl. 15 kr., č. g. Bratusa Alojz, benef. 3 fl. 15 kr., č. g. Šalomon Fran, katehet, 3 fl. 15 kr., g. Spindler Anton, c. kr. kanclist 3 fl., g. Kaukler Ivan, nadučitelj, 5 fl. Vsem veledušnim dariteljem in ljubiteljem srednješolske mladine izrekamo najprisrčnejšo domoljubno zahvalo in stoterni: „Bog plati!“ Nadaljne milodare vzprejema č. g. o. Benko Hrtiš, gvardijan in župnik na Ptujji.

Raznoterosti.

(Konjerejsko društvo.) Nekaj let sem obstoji v Gradci konjerejsko društvo za štajarsko deželo. V priznanje njegovega delovanja za konjerejo, dobilo je pravico do imena: c. kr. konjerejsko društvo. Društvo je tudi v resnici vse hvale vredno.

(Sadno drevje.) Podružnica c. kr. kmetijske družbe na Ptujji je predlagala, naj se okraji siloma, če ne gre drugače, pripravijo na to, da sadé ob svojih cestah sadno drevje. Občni zbor v Gradci pa je ta predlog zavrgel.

Tržna cena

preteklega tedna za 100 kilogramov.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursišca		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor hktl.	6	10	4	50	4	50	6	60	5	70	5	10	4	40
Ptuj	7	90	6	—	5	32	6	—	5	64	5	50	6	07
Celje	7	75	6	16	5	32	6	30	7	44	6	—	7	67
Gradec . . .	7	90	6	35	6	75	6	50	6	60	6	70	7	60
Ljubljana . .	6	96	6	30	6	20	6	22	6	58	—	—	—	—
Celovec . . .	6	50	6	50	7	—	6	80	6	27	—	—	—	—
Dunaj	8	15	7	80	7	60	6	—	5	91	—	—	—	—
Pešt	7	30	6	—	6	70	6	60	4	85	—	—	—	—